

XLIX OLIMPIADA HISTORYCZNA TEKST ŹRÓDŁOWY – HISTORIA STAROŻYTNA

ŹRÓDŁO 1

Milczałem w tej doniosłej chwili. Wtedy on przemówił do mnie tymi słowami: „Po coś tu przybył?” Odpowiedziałem mu: „Przybyłem po drzewo (cedrowe) na wielką i wspaniałą barkę Amona-Re, Króla Bogów i co twój ojciec robił, co ojciec twego ojca robił, ty także to spełnisz”. Tak mu powiedziałem. On zaś odrzekł mi: „Prawda, robili to i jeśli ty zapłacisz, abym to zrobił, to i ja to wypełnię. Moi przodkowie robili to, gdy Faraon wysyłał im sześć statków wyładowanych towarami z Egiptu i były one wyładowywane do ich spichlerzy. A ty? Co przywiozłeś dla mnie?”

I kazał przynieść kronikę swoich przodków i kazał ją czytać wobec mnie. I w księdze tej był zapis o tysiącu debenów srebra i całej różnorodności dóbr. (Do tego księżę) powiedział mi: „Jeśliby władca Egiptu był panem tego, co jest moje, a ja byłbym jego sługą, nie wysyłałby mi srebra i złota, mówiąc: ‘Wykonaj to dla Amona.’ To, co przekazywali moim przodkom, to nie były królewskie podarunki! Ja też nie jestem twoim sługą, ani też nie jestem sługą tego, kto cię wysłał! Gdy ja krzyczę na Libanie, otwiera się niebo, a kłody drzew wałają się na brzegu morza!”

(Podróż Wen-Amona do Fenicji)

ŹRÓDŁO 2

Salomon dokonał całego dzieła w ciągu 20 lat, a ponieważ król Tyru Hiram dostarczył mu do tej budowy wiele złota i jeszcze więcej srebra, a również drzewo cedrowe i jodłowe, dał Hiramowi z kolei wielkie dary, posyłając mu co roku zboże, wino i oliwę, których ten, ponieważ jak mówiliśmy mieszkał na wyspie, bardzo potrzebował.

(I Księga Królewska 9.10-12)

Nabudował też Salomon okrętów w Asjongaber, który jest blisko Ailat, na brzegu Morza Czerwonego, w ziemi Idumejskiej. I posłał Hiram na owych okrętach sługi swe, mężów żeglarskich i morza świadomych, ze sługami Salomonowymi. Gdy przyплыли do Ofiru, nabrali tam złota czterysta dwadzieścia talentów i przywieźli do króla Salomona.

...okręty królewskie z okrętami Hiram raz na trzy lata chodziły przez morze do Tarszisz, przywożąc stamtąd złoto i srebro, i kość słoniową, małpy i pawie.

Po upływie dwudziestu lat, w ciągu których (...) Hiram, król Tyru, dostarczał Salomonowi drzewa cedrowego i drzewa cyprysowego, i złota, stosownie do wszelkiego jego zapotrzebowania, król Salomon dał Hiramowi za to dwadzieścia miast w ziemi galilejskiej. Kiedy Hiram wyjechał z Tyru, aby obejrzeć miasta, które mu dał Salomon, te mu się nie spodobały.

(Józef Flawiusz, Dawne dzieje Izraela 8.141)

ŹRÓDŁO 3

Król Tyru składa hołd królowi Asyrii (fragment obelisku Salmanassara III)

ŹRÓDŁO 4

Abdi-Milkutti, król Sydonu, który nie uznawał mego majestatu, nie słuchał słów z moich ust, zaufał straszliwemu morzu i zrzucił jarzmo Assura. Sydon, miasto warowne, które stoi pośrodku morza, zrównałem z ziemią, zniszczyłem i rzuciłem w morze jego mury i budowle, zatarłem miejsce, gdzie było. Zebrałem wszystkich królów Chatti i wybrzeża i zbudowałem dla nich miasto w innym miejscu i nazwałem je Kar-Asarhaddon. (...) Zorganizowałem na nowo ten kraj, ustanawiając mego urzędnika jako zarządcę nad nimi. Nałożyłem na nich haracz i podatek jak w przeszłości. Miasta, które do niego należały, Ma'rubbu i Sareptę, dałem Baalowi, królowi Tyru.

(D.D. Luckenbill, *Ancient Records of Assyria and Babylonia*, T. 2, 511-512)

ŹRÓDŁO 5

Tyrze, tyś powiedział: 'Jestem okrętem o doskonałej piękności.' **W sercu morza są twoje granice**, budowniczcy nadali ci doskonałą piękność. Z cyprysów Seniru pobudowano wszystkie twoje krawędzie, brano cedry Libanu, by maszt ustawić na tobie. Z dębów Baszanu wykonano ci wiosła, pokład twój ozdobiono kością słoniową, wykładaną w drzewie cedrowym z wysp kittejskich [Cypru]. Bisior ozdobny z Egiptu stanowił twoje żagle, by służyć ci za banderę. Fioletowa i czerwona purpura z wysp Elisza były twoim nakryciem. Mieszkańcy Sydonu i Arwadu służyli ci za wioślarzy, mędrzy z Semeru byli u ciebie: oni to byli twoimi żeglarzami, (...) Wszystkie morskie okręty zawijały do ciebie, aby prowadzić z tobą handel. Mieszkańcy Persji, Lud i Put służyli w twoim wojsku jako wojownicy. Tarcze i hełmy zawieszali u ciebie. Dodawali ci świetności. Synowie Arwadu i twoje wojsko stali dokoła na twych wałach, a strażnicy na twoich wieżach; wieszali swe tarcze na twoich murach, czyniąc piękność twą doskonałą. Tarszisz prowadził z tobą handel z powodu mnóstwa twoich wszystkich bogactw. Srebro, żelazo, cynę i ołów dostarczano ci drogą wymiany za twe towary. Jawan [Grecja], Tubal i Meszek prowadzili z tobą handel: dostarczając za twe towary niewolników i wyroby z brązu (...) Juda i kraj Izraela prowadzili z tobą handel: za twe towary dostarczali ci pszenicę z Minnit, wosk i miód, i oliwę, i balsam. Damaszek prowadził z tobą handel dzięki mnogości twoich wyrobów i mnogości twego wszelakiego bogactwa: wino z Chelbon i wełnę z Sachar [w zamian ci dostarczano]. (...) Arabia i wszyscy książęta Kedaru byli kupcami dla ciebie, handlowali z tobą owcami, baranami i kozłami. Kupcy z Szeby i Rama prowadzili z tobą handel: dostarczali ci drogą wymiany za twe towary najlepszy balsam oraz wszelkiego rodzaju drogocenne kamienie i złoto. Charan, Kanne, Edon, kupcy z Saby, Aszszur i Kilmad prowadzili z tobą handel. Handlowali z tobą bogatymi sukniemi, płaszczami z fioletowej purpury – różnokolorowymi materiałami i dywanami tkanymi wielobarwnie, skręcanymi i mocnymi sznurami. Tym handlowali z tobą. Okrętami z Tarszisz zwożono do ciebie towary. Stałeś się więc bogatym i wielce sławnym w sercu mórz.

(*Księga Ezechiela 27. 3-25*)

PYTANIA i POLECENIA:

1. Wskaż, kiedy miały miejsce wydarzenia opisane w **źródłach 2, 3 i 4** [0-3 pkt]
2. O jakim dokonaniu Salomona wspomina **źródło 2**? Wyjaśnij, w jaki sposób to osiągnął? [0-2 pkt]
3. Jakie były relacje zachodzące między podmiotami politycznymi występującymi w **źródłach 1-4**. [0-4 pkt]
4. Rozwiń/skomentuj wytłuszczony fragment **źródła 5** odwołując się do treści tego źródła oraz wiedzy pozaźródłowej. [0-3 pkt]
5. Na podstawie **źródeł 1, 2 i 5** opisz zasięg kontaktów handlowych Tyru (używając współczesnych nazw i terminów geograficznych). [0-4 pkt]
6. Na podstawie **źródeł 1-5** wyjaśnij, z czego wynikała potęga Tyru. [0-4 pkt]